

SOSIAALINEN KONTROLI NUOREN ELÄMÄSSÄ
SISÄLLÖNANALYYSI NUORISORIKOLLISUUTTA
KITKEVISTÄ TOIMENPIDESUUNNITELMISTA

Julia Konttinen
Kandidaatintutkielma
Yhteiskuntapolitiikka
Yhteiskuntatieteiden ja
filosofian laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2024

TIIVISTELMÄ

Sosiaalinen kontrolli nuorten elämässä – sisällönanalyysi nuorisoriikollisuutta kitkevistä toimenpidesuunnitelmista

Julia Konttinen

Yhteiskuntapolitiikka

Kandidaatintutkielma

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

Jyväskylän yliopisto

Ohjaaja: Matti Laukkarinen

Kevät 2024

Sivumäärä: 21+lähteet

Tutkimukseni tehtävänä on eritellä, millä tavoin sosiaalinen kontrolli ja sosiaalisten siteiden vahvistaminen näkyy nuorisoriikollisuuden ehkäisyyn liittyvässä Oikeusministeriön toimenpideohjelmassa ja Petteri Orpon hallitusohjelmassa vuosille 2024–2028. Tavoitteena on selvittää, miten eri keinot suhteutuvat Travis Hirschin määrittelemien sosiaalisten siteiden neljään ulottuvuuteen, vahvistavat sosiaalista kontrollia nuorten elämässä ja näin ehkäisevät rikollista toimintaa.

Analyysimenetelmänä käytän kvalitatiivista sisällönanalyysia. Lähestymistapa analyysiin tässä tutkimuksessa oli teoriaohjaava, eli teoreettinen viitekehys on otettu huomioon jo aineiston koodausvaiheessa.

Tutkimustuloksissa tulee ilmi, että toimenpiteet ja keinovalikoima pyrkivät Travis Hirschin määrittelemien sosiaalisten siteiden ja kontrollin vahvistamiseen. Nuorten hyvinvointiin panostetaan ohjelmien perusteella paljon eri näkökulmista.

Avainsanat: *Sosiaalinen kontrolli, nuorisoriikollisuus, nuoret, kvalitatiivinen tutkimus*

SISÄLLYS

1	<i>Johdanto</i>	3
2	<i>TUTKIMUSKYSYMYKSET JA TUTKIMUKSEN TAVOITTEET</i>	6
3	<i>TEORIATAUSTA JA KESKEISET KÄSITTEET</i>	7
3.1	Nuoruus, rikollisuus ja nuorisoriikollisuus.....	7
3.2	Sosiaalinen kontrolli	9
3.3	Aiempaa tutkimusta.....	12
4	<i>Aineisto ja metodologia</i>	13
4.1	Aineisto	13
4.2	Metodologia	15
5	<i>ANALYYSI</i>	17
5.1	Koulu, harrastukset ja vapaa-aika.....	18
5.2	Rikosmyönteisyyden ja jengirikollisuuden kitkeminen	20
5.3	Viranomaistahot ja järjestöt.....	22
5.4	Perhe.....	23
6	<i>JOHTOPÄÄTÖKSET</i>	25
	LÄHTEET	28
	AINEISTOLÄHTEET	30

1 JOHDANTO

Nuorisoriikollisuus on ilmiönä huolta ja hämmennystä herättävä. Näemme paljon mediassa uutisia, mielipidekirjoituksia ja muuta sisältöä aiheeseen liittyen. Aihe on myös ihmisten puheissa arkipäivän keskusteluissa. Erityisesti nuorten tekemien henkirikosten uutisoinnin tiimoilta huolta esiintyy runsaasti. Viimeisimpiä järkyttäviä esimerkkejä on 12-vuotiaan toteuttama kouluampuminen Vantaan Viertolan koulussa huhtikuussa (Yle.fi, 2.4.2024). Julkisen keskustelun perusteella näyttäisi siltä, että nuorisoriikollisuutta- ja väkivaltaa tapahtuu valtavasti, mutta tutkimusten perusteella näin ei ole. Yhä harvempi nuori on syyllistynyt rikoksiin ja nuorisoriikollisuutta on kokonaisuutena vähemmän kuin koskaan. Ongelmana onkin rikosaktiivisuuden kasautuminen yhä pienemmällä joukolle ja erityisesti alle 15-vuotiaiden rikollisuus huolettava (Kaakinen, Näsi, 2021a). Myös tekotavoissa on tapahtunut muutoksia; raaistumista, nöyryytystä ja muita huolestuttavia ilmiöitä.

Kuten monissa muissakin yhteiskunnan ilmiöissä, polarisoituminen näkyy myös nuorisoriikollisuuden kohdalla. Rikosaktiiviset nuoret ovat yhä rikosaktiivisempia, mutta ei-rikosaktiiviset tekevät yhä vähemmän rikoksia (Kaakinen, Näsi, 2021a).

Valitsin aiheen tutkielmaani sen yhteiskunnallisen merkittävyyden ja paljon spekulointia aiheuttavan luonteen vuoksi. Nuorisoriikollisuus toistuu jatkuvasti julkisessa puheessa, mutta keskustelu on harvoin tiedeperustaista, mikä on toki ymmärrettävää arkielämässä. Ilmiöön perehtynyt kriminologi Matti Näsin mukaan

ilmiön suhteen ollaan ikään kuin moraalipaniikissa (Helsingin Sanomat, 13.2.2024). On tärkeää tuottaa tietoa aiheesta, johon liittyvässä keskustelussa tiedeperustainen ajattelu ei aina toteudu. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millaisin keinoin ilmiöön puututaan ja miten sosiaalinen kontrolli näissä keinoissa näkyy. Poliittisessa keskustelussa aihe on jatkuvasti tapetilla. Useasti toistunut ehdotus on rangaistusten koventaminen, kuten esimerkiksi Petteri Orpon hallituksen Sisäministeri Mari Rantanen (yle.fi,2023) on esittänyt. Mediassa on kuitenkin nähty myös toisenlaisia mielipiteitä. Lastenpsykiatri Tytti Suontaus (2024) toivoo lapset nähtävän jatkossakin lapsina, eikä kannata alaikärajan laskemista, jotta lasten oikeudet toteutuvat. Alle 15-vuotiaat ovat tällä hetkellä lain mukaan lapsia, eivät nuoria.

Aineistoksi on valikoitunut Oikeusministeriön julkaisema *Toimenpideohjelma nuorisorikollisuuden ehkäisemiseksi ja torjumiseksi vuosille 2024–2027* ja Petteri Orpon hallitusohjelma *Vahva ja välittävä Suomi* myös vuosille 2024–2027. Sisällönanalyysin keinoin tarkoituksena on koodata ja teemoitella aineistossa esiintyviä keinoja ja toimenpiteitä. Pyrkimyksenä on luoda yleiskuva siitä, miten nuorisorikollisuuteen pyritään puuttumaan ja ehkäisemään. Tarkastelen toimia sosiaalisen kontrollin teorian näkökulmasta ja suhteutan eri keinot teorian mukaiseen nelijakoon.

Nuorisorikollisuutta voidaan tutkia hyvin monenlaisista näkökulmista ja tutkimusta löytyykin merkittävästi. Erityisesti kriminologian ja psykologian, mutta myös kasvatustieteen ja sosiaalitieteiden aloilta löytyy tutkimusta aiheesta. Ilmiötä tarkastelevista kotimaisista julkaisuista yksi merkittävimpiä on Päivi Honkatukian ja Janne Kivivuoren toimittama teos *Nuorisorikollisuus* vuodelta 2006, jonka artikkeleihin myös tässä tutkielmassa viitataan. Teoreettisena viitekehystenä tässä tutkielmassa on sosiaalisen kontrollin teoria, joka on kriminologian alalla rikosalttiuden ja nuorisorikollisuuden ymmärtämisessä paljon käytetty teoria (Kivivuori, ym., 2018).

Tutkielmani alkuun esittelen tutkimuksen tarkoitusta, tavoitteita ja tutkimuskysymykset. Teoriaosuudessa esittelen sosiaalisen kontrollin teoriaa ja

määrittelen tarkemmin ilmiöön liittyviä käsitteitä sekä esittelen nuorisorikollisuuden tämänhetkistä tilaa Suomessa. Käyn myös lyhyehkösti läpi millaisista näkökulmista aihetta on tutkittu. Aineistoa ja metodologiaa käsittelevässä luvussa kuvaan, miten ja mistä aineisto on kerätty. Käyn läpi ja perustelen myös menetelmälliset valinnat. Analyysiosiossa esittelen analyysin vaiheita. Koodauksen myötä muodostui neljä teemaa, jotka on jaoteltu nuorten elämässä merkityksellisten instituutioiden perusteella. Teemojen mukaan kategoriat ovat 1. *Koulu, harrastukset ja vapaa-aika* 2. *Rikosmyönteisyyden ja jengirikollisuuden kitkeminen* 3. *Viranomaistahot ja järjestöt, sekä* 4. *Perhe*. Johtopäätöksissä tarkastelen saatuja tuloksia ja pohdin mahdollisia jatkosovelluksia tutkimukselle.

2 TUTKIMUSKYSYMYKSET JA TUTKIMUKSEN TAVOITTEET

Tutkimuksen tavoitteena on arvioida tutkimuskirjallisuuden avulla nuorisorikollisuuden ehkäisytomia- ja keinoja 2020-luvun Suomessa.

Tutkimuskysymykseni ovat

- 1) Millaisin keinoin hallitus pyrkii puuttumaan nuorisoväkivaltaan?
- 2) Miten nuorten sosiaalisia siteitä pyritään vahvistamaan?

Pyrkimyksenä on koota ja kategorisoida, millaisia keinoja Petteri Orpon hallitusohjelma ja Oikeusministeriön nuorisorikollisuuden vastainen toimenpideohjelma suosittelevat nuorisorikollisuuden vähentämiseen, ehkäisyyn ja kitkemiseen. Tavoitteena on myös arvioida niitä sosiaalisen kontrollin teorian ja sosiaalisten siteiden jaottelun valossa. Taustaoletuksena on, että toimenpideohjelmat on koottu alan asiantuntijoiden toimesta, jolloin keinovalikoiman uskoisi olevan tehokas ja vaikuttava. Kuitenkin tiedostin jo aihetta valitessa, että poliittiset intressit voivat vaikuttaa siihen, miten varsinkin hallitusohjelmassa nuorisorikollisuuteen esitetään puututtavan. Jo tutkimuksen alussa oli myös selvää, että sosiaalisen kontrollin vahvistaminen näkyy näissä keinoissa, joten tarkoituksena on keinoja kokoava ja kategorisoiva tutkimus.

3 TEORIATAUSTA JA KESKEISET KÄSITTEET

3.1 Nuoruus, rikollisuus ja nuorisoriikollisuus

Nuoruus määritellään kontekstin mukaan eri tavoin. YK:n määritelmän mukaan nuoria ovat 15–24-vuotiaat (UN, 2013). Suomen Nuorisolain mukaan taas nuoriksi luetaan alle 29-vuotiaat (Nuorisolaki). Rikosoikeudellinen vastuu alkaa 15-vuotiaana ja nuoreksi rikoksentekijäksi lasketaan alle 21-vuotiaat (Nuorten rikoslaki). Tässä tutkielmassa nuorisoriikollisuus nähdään siis ensisijaisesti alle 21-vuotiaiden rikollisuutena, nuorten rikoslain mukaan. Rikosoikeudellisen vastuun alaikäraja on ehdotettu laskettavaksi, esimerkiksi Sisäministeri Mari Rantasen toimesta (yle.fi, 2023). Syynä tälle on ollut erityisesti alle 15-vuotiaiden tekemien rikosten yleistyminen (Poliisi, 2023). Kuitenkaan asiantuntijat eivät tue alaikärajan nostamista. Esimerkiksi lastenpsykiatri Tytti Solantaus (2024) peräänkuuluttaa Duodecim-lehteen kirjoittamassaan jutussa lasten näkemistä ensisijaisesti lapsina, eikä rikoksentekijöinä.

Nuoruus ikävaiheena on täynnä murrosta ja siihen liittyy tiettyjä erityispiirteitä muihin ikäkausiin verrattuna. Nuoruudessa ihmisen identiteetti rakentuu ja elämässä tapahtuu paljon muutoksia. Myös rikollisuuden kannalta nuoruus on myöhempiin ikävaiheisiin verrattuna erityinen, sillä rikosalttius on silloin korkeimmillaan (Kivivuori, 2006). Kuten todettua, voi yleisen keskustelun ja median

perusteella syntyä kuva siitä, että nuorten kohdalla rikollisuutta olisi erityisen paljon tänä päivänä. Todellisuudessa kaiken kaikkiaan nuorten tekemät rikokset ovat vähentyneet 2000-luvulla. Myös nuorten kohdalla voidaan puhua niin sanotusta *crime drop* -ilmiöstä, eli rikollisuuden merkittävästä vähentymisestä (Kaakinen, Näsi, 2021b). Syytä huoleen kuitenkin on, sillä nuorisoriikollisuus kasaantuu yhä vahvemmin jo entuudestaan rikosaktiivisille nuorille. Tuoreimpien tilastojen valossa laskeva trendi on myös pysähtynyt ja vuoden 2021 alusta lähtien nuorten rikollinen toiminta on jopa hieman lisääntynyt (Poliisi, 2023). Erityispiirteenä tuoreimmista tilastoissa on alle 15-vuotiaiden tekemien rikosten jyrkkä nousu, joiden määrä tietyissä rikoksissa on kasvanut jopa kaksinkertaiseksi (em.) Yhteiskunnallisessa keskustelussa viime vuosina vahvana esiintynyt polarisaatio eli ääripäiden vahvistuminen on näkyvissä tässäkin ilmiössä. Samaan aikaan suurin osa nuorista tekee yhä vähemmän rikoksia, mutta tietty, rikosaktiivinen osa tekee niitä yhä enemmän.

Rikosaktiivisten nuorten tekemät rikokset ovat myös sisältäneet huolestuttavia piirteitä. Esimerkkinä Vantaan Viertolan koulussa tapahtunut ampumistapaus, jossa 12-vuotias ampui luokkatoverinsa kuoliaaksi ja haavoitti toista (yle.fi). Tällaiset esimerkit ovat äärimmäisiä ja harvinaisia tapauksia, sillä nuorten tekemiä henkirikoksia tapahtuu vuosittain hyvin vähän. Kuitenkin vakavimmat rikokset aiheuttavat laajasti keskustelua aiheesta, mikä on myös tärkeää ja perusteltua. Tämän päivän rikoksissa esiin nousee sellaisia ajankohtaisia piirteitä, kuten kuvaaminen ja sosiaalinen media.

Vaikka otsikot ja uutiset saattavat aiheuttaa mielikuvan, että nuoriso on hyvin rikosaktiivista, on asia päinvastaista. Nuorten rikollisuudessa on tällä hetkellä useampia positiivisia merkkejä. Alkoholin käyttö on vähentynyt nuorilla merkittävästi ja niiden nuorten osuus, jotka eivät ole tehneet mitään rikollisia tekoja, on kasvanut nuorisoriikollisuuskyselyiden mukaan.

Nuorisoriikollisuudessa on joitakin erityisiä piirteitä aikuisten rikollisuuteen verraten. Nuorten tekemät rikokset ovat useammin hetken mielijohteesta tehtyjä,

eikä niinkään suunnitelmallisia (Kaakinen & Näsi, 2021). Tyypillisimpiä rikosnimikkeitä nuorten kohdalla on varastaminen, vahingonteko, pahoinpitely ja huumausaineiden käyttö ja hallussapito (em.)

3.2 Sosiaalinen kontrolli

Lähestyn tässä tutkielmassa aihettani sosiaalisen kontrollin teorian näkökulmasta. Teorian on kehittänyt kriminologi Travis Hirschi vuonna 1969. Hirschin (1969) mukaan teoria ei selitä niinkään miksi ihmiset tekevät rikoksia, vaan miksi he eivät tee rikoksia. Teorian perusolemus kiteytyy olettamukseen, jonka mukaan jokainen on potentiaalinen rikosentekijä. Kuitenkin ihmistä ohjailee ulkoapäin tuleva kontrolli, joka on vahvasti yhteydessä siihen, tekeekö joku rikoksen vai ei (Kivivuori, 2018). Tämä kontrolli on jaettavissa erilaisiin sosiaalisten siteiden ulottuvuuksiin, joiden avulla ihminen kiinnittyy yhteiskuntaan vahvemmin. Vaikka jokainen on yhtä vahva ehdokas rikolliseksi, estää vahvat kontrollin luomat sosiaaliset siteet rikollista toimintaa. Nämä siteet Hirschi (1969) on kuvannut näin:

1) Tunnepohjaiset siteet koostuvat yksilön ihmissuhteista, jotka ovat tärkeitä ja merkityksellisiä. Hirschin lähestymistapa näiden suhteiden merkitykseen rikollisen toiminnan ehkäisyssä on suojaava vaikutus. Vahvat ihmissuhteet omaavilla on enemmän menetettävää sosiaalisten normien valossa, kuin heikommat tunnepohjaiset siteet omaavilla. Nuorilla tunnepohjaisia siteitä on vanhempiin, ystäviin, sukulaisiin ja seurustelukumppaneihin. Yleisesti tunnepohjaiset siteet vanhempiin ovat vahvistuneet ja myös vanhempien luoma kontrolli lisääntynyt. Kuitenkin on nuoria, joilla tunnepohjaiset siteet voivat olla yhä heikommat.

2) Sitoutuminen institutionaalisiin rakenteisiin, eli esimerkiksi perheeseen, koulutukseen ja työhön, suojaa yksilöä rikolliselta käyttäytymiseltä (Kivivuori, ym.,

2018). Yksilön saavutettua tietty asema vaikkapa työyhteisössä, on suuri riski menettää tämä asema rikollisen toiminnan seurauksena. Tällöin vahvasti työhön sitoutunut yksilö todennäköisemmin valitsee sitoutua jatkossakin työhönsä. Nuorten kohdalla tämä voidaan nähdä koulussa menestymisenä.

3) Ajan käyttäminen laillisiin toimintoihin ehkäisee rikollista toimintaa. Koulussa tai työssäkäyvällä ihmisellä merkittävä osa päivästä menee tiettyyn toimintaan, jolle on asetettu aikataulut. Ihminen saa näissä toiminnoissa merkityksellistä tekemistä, eikä täysin vapaata ja toimetonta aikaa niin paljoa. Tässä ulottuvuudessakin näkyy hyötyvaikutus: yksilön velvollisuudet ja tehtävät osoittautuvat hyödyllisemmiksi, kuin rikollinen toiminta, josta mahdolliset seuraukset voivat uhrata myös työpaikan (Kivivuori, ym., 2018).

4) Lain noudattamiseen liittyvät normit ja uskomukset ohjaavat yksilön käytöstä vahvasti. Rikolliseen toimintaan voi altistaa oman toiminnan lainvastaisuuden pitäminen vähäpätöisenä asiana. Tällöin yksilö tietää tekevänsä normien vastaisesti, mutta ei välitä siitä (Kivivuori, ym., 2018). Jos lain noudattamiseen liittyvien uskomusten side on vahva, pidättäytyy nuori todennäköisemmin rikolliselta toiminnalta, koska uskoo tekevänsä oikein noudattaessaan normeja.

Sosiaalinen kontrolli voidaan jakaa viralliseen ja epäviralliseen. Viralliseen kuuluvat viranomaistahot, kuten poliisi. Nuorten kohdalla tärkeä virallisen kontrollin ylläpitäjä on koulu ja opettajat, jotka ovat nuoren arjessa paljon läsnä. Epävirallista kontrollia taas edustaa perhe ja läheiset, myös vertaiset, eli tässä tapauksessa nuoren kaverit. Myös erilaiset instituutiot, kuten koulutus, ovat epävirallista sosiaalista kontrollia, joskin abstraktimmin ymmärrettävää sellaista (Kivivuori, 2018). Tässä tutkielmassa tarkastellaan aineistoa niin virallisen, kuin epävirallisenkin sosiaalisen kontrollin näkökulmasta. Aineistoa koodatessa tuli selväksi, että nuorten rikoskäyttäytymiseen vaikutetaan niin monin eri keinoin, että ei olisi mielekästä tarkastella vain virallisen tai epävirallisen kontrollin näkökulmasta toimia.

Sosiaalisen kontrollin teoria on kriminologisessa tutkimuksessa erityisesti juuri nuorten rikollisuuden ja rikoskäyttäytymisen tutkimuksen saralla yleinen, joskin myös siitä syystä, että nuoret tekevät rikoksia enemmän (Kivivuori, ym., 2018). Nuorten kohdalla ulkoapäin tuleva (sosiaalinen) kontrolli on isommassa osassa elämää ja tehtyjä valintoja, kuin aikuisella (em). Nuoruudessa vahva sosiaalinen sitoutuminen yhteiskuntaan ehkäisee rikollista käyttäytymistä aikuisuudessakin.

3.3 Aiempaa tutkimusta

Nuorisoriollisuutta on tutkittu paljon niin Suomessa, kuin kansainvälisestikin. Koska nuoruus on rikosalteinta aikaa, on relevanttia tutkia juuri silloin tapahtuvaa rikollisuutta. Jo nuorena alkanut rikoskäyttäytyminen lisää merkittävästi riskiä uusia rikoksia aikuisena, mutta monilla rikokset jäävät vain nuoruuteen (Kivivuori ym., 2018).

Aiempaa tutkimusta nuorisoriollisuudesta löytyy runsaasti, mutta on perusteltua jatkaa edelleen tutkimusta eri näkökulmista. Vuodesta 1995 saakka neljän vuoden välein toteutettavat Nuorisoriollisuuskyselyt antavat ajantasaisen tilannekuvan nuorisoriollisuuden määrästä ja laadusta.

Tässä tutkielmassa valittu lähtökohta on tarkastella millä tavoin sosiaalisen kontrollin eri ulottuvuuksia vahvistetaan nuorten elämässä. Nuorisoriollisuutta tutkitaan myös muiden kriminologian rikollisuutta selittävien teorioiden, kuten oppimisteorian ja itsekontrolliteorian avulla (Kivivuori, ym., 2018).

Myös opinnäytteitä nuorisoriollisuuden eri teemoihin ja näkökulmiin liittyen on tehty useita. Esimerkiksi Jenina Rajajärven sosiologian pro gradu -tutkielma (2023) käsittelee epävirallisen sosiaalisen kontrollin yhteyttä nuorisoriollisuuteen.

4 AINEISTO JA METODOLOGIA

Tämän osion tarkoituksena on esitellä, kuinka ja mistä aineisto on kerätty ja millainen se on. Esittelen myös tarkemmin hallitusohjelmien ja Oikeusministeriön merkitystä. Aineiston esittelyn jälkeen metodologiset valinnat käydään läpi ja perustellaan.

4.1 Aineisto

Aineistoksi valikoitui kaksi eri ohjelmaa, joissa esitetään toimenpiteitä ja keinoja nuorisoriikollisuuden ehkäisyyn. Aihetta suunniteltaessa nykyinen Petteri Orpon hallitusohjelma *Vahva ja välittävä Suomi* (2023) oli julkaistu joitakin kuukausia aikaisemmin. Sitä tarkasteltaessa huomaa, että nuorisosta ja nuorisoriikollisuudesta on useita mainintoja. Hallitusohjelmaa on siis hyödynnetty tutkielmassa niiltä osin, kun käsiteltävän aiheen kannalta on relevanttia. Hallitusohjelmaa aineistona käyttämiseen minua motivoi se, että erityisesti hallituspuolueiden poliitikoilta on kuultu paljon avauksia nuorisoriikollisuuteen liittyen. Myös sen merkittävyys poliittisten päätösten toimeenpanossa on merkittävä, sillä ministeriöiden ehdotukset pohjautuvat hallitusohjelmaan. Hakusanoilla ”nuori” ja ”nuorisoriikollisuus” esiintyi XX mainintaa. Etsin myös hakusanalla ”koulu” sillä instituutiona se on käsiteltävän aiheen kannalta tärkeä ja toimet koulutuspolitiikassa ovat myös

nuorisoriikollisuuteen kytkettävissä. Aineistoon valikoitui myös Oikeusministeriön julkaisu *Toimenpideohjelma nuoriso- ja jengiriikollisuuden ehkäisemiseksi ja torjumiseksi vuosille 2024–2027*. Julkaisu löytyy valtioneuvoston ylläpitämästä Valto-palvelusta, johon on koottuna kaikki ministeriöiden ja valtioneuvoston julkaisut. Etsin julkaisun hakusanalla ”nuorisoriikollisuus” ja valitsin uusimman ja aiheen kannalta parhaimmalta vaikuttavan julkaisun. Kyseinen julkaisu esittelee ilmiötä yleisesti. Se sisältää myös 43 erilaista toimenpidettä nuorisoriikollisuuden kitkemistä varten. Hallitusohjelman ollessa epämääräisempi suunnitelma ja pohja toimenpideohjelmille, ministeriöiden julkaisu on konkreettisempi. Keinot ovat esitelty toimenpideohjelmassa suurpiirteisesti, eikä niinkään tarkasti.

Aineisto ei ole kovinkaan laaja, mutta antaa riittävät valmiudet tarkistella sitä, kuinka Suomessa ehkäistään nuorisoriikollisuutta 2020-luvulla. Tärkeintä aineiston valinnassa oli juuri ajankohtaisuus, sillä varsinkin nuorten kohdalla rikollisuudessa on aivan uudenlaisia piirteitä ja halusin tarkastella myös niiden huomioon ottamista.

Oikeusministeriön tehtäviä ovat lainvalmistelun kehittäminen, oikeusturvan ja oikeusjärjestyksen ylläpito (Oikeusministeriö, 2024). Yhteiskunnallisena toimijana se on merkittävä ja sen julkaisemien toimenpideohjelmien tutkiminen on tärkeää, jotta voidaan ymmärtää kriminaalipoliittisia päätöksiä ja nuorison hyvinvointiin liittyviä toimia. Myös hallitusohjelmien analysointi on tärkeää, sillä ne ohjaavat hyvin pitkälti toteutettavaa yhteiskuntapolitiikkaa ja lainsäädäntöä. Hallitusohjelmasta on myös analysoitavissa, mikä on kulloisenakin hallituskautena tärkeää. Erona edelliseen, Marinin ja Rinteen hallitusohjelmaan vuosille 2020–2024 oli maininnat nuorisoriikollisuudesta. Edellisen hallituksen ohjelmassa tästä aiheesta ei ollut yhtään mainintaa ja nuorisoon liittyviä toimia käsiteltiin hakusanojen perusteella vähemmän. Tämän voi olettaa heijastelevan juuri aiheeseen liittyvän yleisen keskustelun runsautta.

Aineistona toimivaa Oikeusministeriön toimenpideohjelmaa on ollut kokoamassa eri ministeriöiden asiantuntijoita ja virkamiehiä. Myös poliisi ja rikosseuraamuslaitos on ollut edustettuna poliisitarkastajien ja tutkijan voimin. Kuultavana

jatkovalmistelussa on ollut lapsiasiavaltuutettu, Helsingin ja Varsinais-Suomen turvallisuuden ja perheiden palveluiden asiantuntijoita sekä aluesyyttäjä.

4.2 Metodologia

Tutkielmassani lähestyn aihetta laadullisen tutkimuksen, tarkemmin sisällönanalyysin keinoin. Kyseessä on laaja tutkimusperinne, jossa on erilaisia lähestymistapoja. Tarkoituksena tällaisessa laadullisessa tutkimuksessa on ymmärtää syvemmin tai tulkita jotakin ilmiötä aineiston pohjalta (Tuomi & Sarajarvi, 2018). Laadullinen tutkimus on pohjimmiltaan vuoropuhelua teorian ja aineiston välillä. (em.)

Sisällönanalyysia voidaan käyttää kolmella eri tavalla: aineistolähtöisesti, teorialähtöisesti tai teoriaohjaavasti (Tuomi & Sarajarvi, 2018). Tässä tutkielmassa lähestymistapa on teoriaohjaava. Jo tutkimuksen alkumetreillä ymmärsin, että teoria on vahvassa osassa jo analyysin alkuvaiheissa. Aineistoa koodatessa pidin teoreettisen viitekehyksen mielessä ja valitsin koodeja sen perusteella. Pelkästään aineistolähtöisesti koodaaminen ei olisi ollut tässä tutkimuksessa mielekäästä, sillä teoria oli hyvin olennaisessa osassa siinä, mitä aineistosta halutaan saada esille.

Analyysin aloitin lukemalla huolellisesti aineistoiksi valikoituneita ohjelmia. Hallitusohjelmaa tarkastellessa etsin hakusanoin aiheeseeni liittyviä osia. Kokosin nämä yhdeksi omaksi tiedostokseen, jotta minun olisi helpompi toteuttaa koodausta. Kokosin myös Oikeusministeriön toimenpideohjelman esittelemät toimenpiteet omaksi tiedostokseen. Lähdin aluksi koodaamaan koko aineistoa etsien sieltä toimenpiteitä, jotka liittyivät toisiinsa. Teemat alkoivat lopulta hahmottua koodaamisen myötä ja tässä vaiheessa tarkensin myös tutkimuskysymystäni, joka oli ollut tähän saakka hyvin laava. Pidin koko ajan myös teoreettisena viitekehyksenä

toimivat sosiaalisen kontrollin eri ulottuvuudet näkyvillä, jotta ne olivat systemaattisesti koko analyysin ajan mielessä.

5 ANALYYSI

Analyysissa tarkoituksena on eritellä sosiaalisen kontrollin näkökulmasta eri keinoja ja toimenpiteitä aineistosta. Ensimmäinen esille nostamani kategoria on *Koulu, harrastukset ja vapaa-aika*, jossa erityishuomio on nuorten suurimpiin ajanviettoon liittyvissä hetkissä ja arjessa. Toisessa osiossa *Rikosmyönteisyyden ja jengirikollisuuden kitkeminen* käsittelen sitä, kuinka nuorten asenteisiin pyritään vaikuttamaan toimenpiteillä, jotta rikollinen toiminta ei tuntuisi enää hyvältä vaihtoehdolta. Kolmas osio *Viranomaiset ja järjestöt* käsittelee eri tahoja, jotka ovat ministeriön julkaisuissa nostettu olennaisiksi nuorisorikollisuuden ehkäisyn ja vähentämisen kannalta. Neljäs osio *Perhe* erittelee perheen roolia ja ulottuvuuksia nuorisorikollisuuden kitkemisessä.

Toimenpideohjelmassa toimet oli jaoteltu kategorioihin, joiden jako ei kuitenkaan teoriaohjaavaan analyysiini tuntuneet järkeviltä jaotteluilta. Päädyin oman koodaukseni perusteella jakamaan keinot neljään kategoriaan, joista jokaisessa käyn läpi, miten sosiaalisten siteiden vahvistaminen näkyy siihen kuuluvissa keinoissa. Jaottelu on tehty toisiinsa vertautuvien instituutioiden pohjalta ja jokaisessa kategoriassa on havaittavissa useampaa sosiaalisten siteiden ulottuvuutta. Osin nämä ulottuvuudet menevät myös päällekkäin.

Aineistossa nuorisorikollisuus, nuorten vakava väkivalta ja katujengirikollisuuden ehkäisy olivat erotettu toisistaan. Niputan tässä työssä nämä kuitenkin kaikki samaan, sillä jokainen ilmiö on nuorisorikollisuuden määritelmän alle kytkeytyvä.

Myös työn rajallisuuden vuoksi oli mielekästä yhdistää kaikki samaan analyysiin. Nostin kuitenkin jengirikollisuuden omaksi osuudekseen analyysissä, sillä se on nähtävissä merkittävänä laillisen toiminnan uskomuksiin vaikuttavana ilmiönä.

5.1 Koulu, harrastukset ja vapaa-aika

Aineistossa esiintyy useampaan otteeseen toteamuksia siitä, että nuorten syrjäytymistä tulee kitkeä. Orpon hallitusohjelmassa (2024) nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisyä käsittelevässä kappaleessa todetaan näin:

”Muutokseen otetaan mukaan koko yhteiskunta, lähtien kotien ja vanhempien kasvatusvastuun tuesta sekä syrjäytymisen ja syrjinnän vastaisesta työssä aina kotoutumis- ja maahanmuuttopolitiikkaan saakka.” Hallitusohjelma 2024–2027

Nuorten pitäminen kiinni tärkeissä, sosiaalisia suhteita vahvistavissa instituutioissa on olennaista rikollisuuden torjunnassa. Syrjäytyminen altistaa rikolliselle käyttäytymiselle ja ulkopuolisuus muusta yhteiskunnasta on hyvin haitallista nuorelle. Nuorten harrastuksiin, osallisuuteen ja koulutukseen panostaminen vahvistaa siteitä yhteiskunnan eri instituutioihin ja näin ollen vähentää rikollista käyttäytymistä. Myös ihmissuhteiden vahvistaminen ja ylläpitäminen ovat olennaista nuoren syrjäytymisen ja rikollisuuden ehkäisyssä.

Laillinen, nuorelle hyväksi oleva tekeminen ohjaa aikaa ja motivaatiota pois rikollisesta käyttäytymisestä. Harrastamiseen ja mielekkääseen vapaa-aikaan nuoren elämässä aiotaan panostaa toimenpideohjelmien mukaan. Nuorten harrastuksiin on varattu erillistä rahaa budjetoinnissa. Erityisesti perheen taloudelliset mahdollisuudet vaikuttavat merkittävästi nuoren mahdollisuuksiin harrastaa mieluisia asioita ja näihin kohdistetaankin jatkossa enemmän resursseja.

Maahanmuuttajanuorten kohdalla pyritään vahvistamaan sidettä yhteiskunnan instituutioihin myös vapaa-ajan toiminnan kautta, sillä heidän on tunnistettu olevan suomalaissyntyisiä vähemmän kiinni ohjatussa harrastustoiminnassa.

Harrastustoiminnan kautta vahvistetaan myös nuorten sosiaalisia suhteita. Erilaisissa harrastuksissa nuori luo yhtäältä suhteita vertaistensa kanssa, mutta saa myös turvallisia aikuisia elämäänsä. Näillä suhteilla on positiivinen vaikutus rikosalttiin nuoren elämässä.

Syrjäytymisen ehkäisylle esitetään monia erilaisia keinoja hallitusohjelmassa. Yhtenä niistä on nuorten vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen. Nuorisopolitiikkaan ja nuorten mahdollisuuksiin vaikuttaa omiin asioihinsa panostetaan. Kuitenkin jo valmiiksi syrjäytymisriskissä perhetaustansa vuoksi olevat nuoret eivät ole ensimmäisenä astumassa nuorisopolitiikkaan, vaan tarvitsevat apua arjessa selviämiseen. Hallitus on tunnistanut tarpeen oppilashuollon laajemmille auttamismahdollisuuksille. Sen roolia lisätään ja myös hyvinvointialueen kanssa toteutettu yhteistyö korostuu.

Mielenkiintoinen havainto tarkasteltavasta hallitusohjelmasta oli erityisesti nuorten miesten syrjäytymisen ehkäisyn tavoitteet. Vaikka tätä ei ollut liitetty varsinaisesti nuorisorikollisuuteen liittyväksi toimenpiteeksi, voi näiden välille vetää yhteyden. Rikoksenteijöinä pojat ja miehet erottuvat tytöistä ja naisista kaikissa ikäluokissa runsaammalla rikoskäyttäytymisellä.

Koulu on nuoren elämässä merkittävin virallisen kontrollin lähde. Tämä tunnustetaan niin hallitusohjelmassa, kuin ministeriön julkaisuissakin. Samalla se on kuitenkin myös nuorten rikolliselle toiminnalle yksi yleisimmistä paikoista, sillä koulukiusaaminen ja siellä tapahtuva väkivalta ovat yleisimpien rikosnimikkeiden joukossa nuorten rikoksenteijöiden kohdalla. Koulussa tapahtuvaan väkivaltaan ja muuhun rikolliseen toimintaan aiotaan jatkossa puuttua yhteneväisin keinoin eri toimintamalleja hyödyntäen.

Koulutuspolitiikka kytkeytyy myös vahvasti syrjäytymisen ehkäisyyn. Koulun roolia on syytäkin korostaa, sillä siellä tapahtuva kontrolli on vanhempien kontrollin ohella hyvin tärkeää. Koulussa nuori on myös pois rikollisesta toiminnasta ja ikään kuin turvassa sellaiselle altistumiselta suurimmaksi osaksi.

Koulussa nuoret muodostavat merkittäviä tunnepohjaisia suhteita, jotka saattavat kestää läpi elämän. Niin ystävyys- kuin seurustelusuhteet ovat merkittävässä osassa nuorten elämää. Myös koulumaailmassa turvallisten aikuisten rooli on suuri ja toisaalta myös opettajien käyttämä kontrolli nuoren elämässä suuressa roolissa. Hallitusohjelmassa fokus on oppimistuloksissa ja kouluttautumisen lisäämisessä enemmän, kuin koulun sosiaalisessa merkityksessä.

5.2 Rikosmyönteisyyden ja jengirikollisuuden kitkeminen

Viime vuosien suurimpina puheenaiheina mediassa nuorisirikollisuuteen liittyen on ollut jengirikollisuus. Vaikka tämä tutkimus tarkastelee nuorisirikollisuutta yleisesti, ei jengirikollisuutta voi olla käsittelemättä. Kyseessä on rikollisen toiminnan järjestäytyneet muoto, johon erityisesti nuorten ajatellaan ajautuvan helposti osalliseksi.

Hirschi (1969) kuvaa yhtenä sosiaalisten siteiden ulottuvuutena lain noudattamiseen liittyvät uskomukset. Koska jengien toiminta perustuu juuri laittoman toiminnan ihannoimiseen, on perusteltua pyrkiä pitämään nuorten asenteet rikolliseen elämäntapaan kielteisinä.

Mediassa usein ehdotetun rangaistusten koventamisen ei ole todettu olevan tehokas keino nuorten kohdalla tapahtuvan, tai muunkaan rikollisuuden kitkemisessä. Kuitenkin pelko kiinnijäämisestä on usein merkittävä tekijä nuoren päätöksessä olla tekemättä rikosta. Oikeusjärjestelmään liittyvät toimenpiteet ovat myös rangaistusten koventamista. Aineistossa esiintyvillä keinoilla puututaan erityisesti (nuoriso)rikollisuuden uusiin piirteisiin, eli jengirikollisuuteen ja nöyryyttämiseen. Rikoslakiin tuodaan näihin piirteisiin liittyviä uusia pykäläitä, jotta rikoslaki on ajantasainen rikollisuuden ilmentymien kanssa. Sosiaalisen median ja mukana kulkevan kameran luomat mahdollisuudet jakaa video- ja kuvamateriaalia laajalti

aiotaan jatkossa huomioida myös rangaistuksissa. Nuorisorangaistuksen käyttöä aiotaan hyödyntää vakaviin rikoksiin syyllistyneiden nuorten kohdalla tehokkaammin. Rangaistuksia koventamalla pyritään erityisesti vahvistamaan moraalista käyttäytymistä, jotta rikosten tekeminen ei olisi houkuttelevaa. Toimenpideohjelmassa tunnistetaan keinovalikoiman monipuolisuuden välttämättömyys, mutta myös pelkkien kovien rangaistusten riittämättömyys:

”Rangaistukset yksinään eivät olekaan riittävä ratkaisu. Uusintarikollisuuden ehkäisyssä rangaistusten tueksi ja jälkeen tarvitaan esimerkiksi mielenterveys-, päihde- ja asumispalveluita sekä väyliä irrottautua rikollisesta elämäntavasta.” OM, 2024

Poliisin ja nuorisotyön jalkautuminen sosiaaliseen mediaan on toimenpideohjelmissa yksi keino vahvistaa nuorten negatiivista asennetta rikollisuutta kohtaan. Tällöin poliisi voisi toteuttaa kontrollia juuri siellä, missä sille on suuri tarve. Nuoret käyttävät paljon aikaa sosiaalisessa mediassa ja kohtaavat myös rikollisuuteen kannustavaa materiaalia. Jos viranomaisten ja järjestöjen toteuttamat some-kampanjat onnistuvat, voi niillä on merkittävä vaikutus nuorten rikosmyönteisiin asenteisiin.

Hallitusohjelmassa jengi- ja nuorisorikollisuus oli niputettu yhteen, eikä niitä oikeastaan käsitelty erillisinä asioina. Hallituksen ja sen jäsenten voi siis tulkita olevan erityisesti jengirikollisuudesta huolissaan, vaikka nuorisorikollisuudessa on muitakin ulottuvuuksia.

Eryteisesti alle 15-vuotiaiden rikollisuuden ehkäisyyn pyritään puuttumaan yhä herkemmin. On siis tunnistettu huoli juuri heidän tilanteestaan. Vaikka hallituspuolueiden sisältä on ehdotettu rikosvastuun laskemista, ei kumpaankaan ohjelmaan ole sisällytetty mainintaa tai ehdotusta tästä.

5.3 Viranomaistahot ja järjestöt

Yksi virallisesta sosiaalisesta kontrollista oikeusjärjestelmän mukaisten rangaistusten ohella on poliisin toiminta nuorisorikollisuuden vastaisessa työssä. Tunnetuin on Ankkuri-toiminta, joka on varhaiseen puuttumiseen panostava toimintamalli, jota poliisi muiden tahojen kanssa yhteistyössä toteuttaa (Kaakinen, ym., 2022.) Malli on ollut käytössä vuodesta 2004 ja tulokset ovat olleet merkittäviä. Hallitus pyrkii jatkossakin pitämään Ankkuri-toiminnan elinvoimaisena, sillä sen on havaittu olevan varhaisen vaiheen puuttumisessa tehokas. Käyttöä pyritään niin hallitusohjelma, kuin toimenpideohjelmankin perusteella lisäämään.

Järjestöt tunnustetaan merkittäväksi tekijäksi nuorisorikollisuuden vastaisessa toiminnassa. Niillä todetaan olevan suuri rooli, mutta samaan aikaan hallitusohjelmaan on kirjattuna erityisesti järjestöille tehtävät mittavat säästöt. Hallituksen tavoite on siis ristiriidassa toteutuksen kanssa.

Nuorten viettäessä yhä enemmän aikaa sosiaalisessa mediassa, on tärkeää tuoda tietoa ja palveluita myös helposti saataville. Oikeusministeriön toimenpideohjelmaan onkin kirjattu poliisin ja muiden viranomaistahojen sosiaalisen median kautta viestimisen vahvistaminen.

Hallitusohjelmaan on kirjattu, että jokaiselle hyvinvointialueelle tulisi nimittää nuorisorikollisuuteen liittyvän työn koordinaattori. Tämä on perusteltua, koska nuorisorikollisuuteen ei puutu vain yksi taho, vaan monet yhdessä. Koordinointi

Nuorten rikoksentekijöiden kohtaaminen otetaan jatkossa huomioon paremmin niin poliisin, rikosseuraamuslaitoksen kuin oikeusjärjestelmänkin toiminnassa. Myös neuroepätyypillisten nuorten kohtaamiseen on varattu resursseja hallitusohjelman perusteella. Erityisen nuorten, alle 15-vuotiaiden rikoksentekijöiden, kohdalla toimintamalleihin.

5.4 Perhe

Tunnepohjaisten siteiden vahvistaminen liittyy nuorten kohdalla erityisesti suhteeseen omia vanhempia kohtaan. Toimenpideohjelmissa ja myös hallitusohjelmassa todetaan vanhemmuuden tukemisen olevan yksi olennainen tekijä nuoririkollisuuden puuttumisessa ja ylipäätään nuorten hyvinvoinnin vahvistamisessa. Vaikka yleisesti vanhempien toteuttama kontrolli lapsiaan kohtaan on korkeampaa kuin koskaan, on vaikeuksien kanssa kamppailevat vanhemmat ja perheet entistä hankalammissa tilanteissa. Lisääntyvät mielenterveyden haasteet ja riittämättömät terveydenhuollon resurssit ovat luoneet vaikean tilanteen jo ennestään huonossa tilanteessa elävät perheet ja voimavarat voivat olla kortilla. Sosioekonomisesti huono-osaisten perheiden lapset ovat suuremmassa riskissä rikolliselle toiminnalle, joten erityisesti heitä pitää auttaa. Ongelmat ovat kuitenkin moninaisia ja kasautuneita, jolloin ratkaisujenkin tulee olla monipuolisia.

”Palvelujärjestelmää voidaankin kuvata rikkonaiseksi tai aukolliseksi. Erityisesti kaikkein vaikeimmassa tilanteessa olevalla pienellä länsiryhmällä voi olla nuoresta iästä huolimatta jo pitkä päihde- ja rikoshistoria sekä vakavaa väkivaltakäyttämistä” OM, 2024

Lastensuojelun pitkäaikaiset asiakkaat tunnistetaan olevan suuremmassa riskissä rikosoireilulle muihin nuoriin verrattuna. Myös kodin ulkopuolelle sijoitetut nuoret tulisi saada sitoutettua niin lähipiiriin kuin kouluun vahvemmin. Erityisen vakavasti oirehtiville ja muille vaaraksi oleville nuorille pyritään kehittämään parempaa palveluverkostoa, mutta nykyiset toimintamallit eivät vielä pysty niihin vastaamaan. Toimenpideohjelmassa kuitenkin todetaan tarve tällaisille palveluille ja niitä aletaan kehittämään. Ylipäätään keinot eivät puutu aivan kaikista raskaimmin rikosaktiivisten nuorten toimintaan, vaan pyrkivät ehkäisemään nuorisorikollisuutta.

Niin hallitusohjelmassa, kuin toimenpideohjelmassakin tunnistetaan lasten tukemisen olevan koko perheen tukemista. Perhe instituutiona on merkittävimpiä nuoren elämässä ja siihen sitoutumista tulisi vahvistaa. Eri keinoja aineistossa olivat

niin yhteisen ajan lisääminen, perheiden sisäisen sukupolvet ylittävän huonosuuden vähentäminen kuin vanhempien kasvatustaitojen vahvistaminen. On ilahduttavaa huomata, että perheiden tukeminen nähdään hyvin kokonaisvaltaisena asiana hallitusohjelmassa.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä tutkielmassa pyrittiin luomaan yleiskuva sosiaalisen kontrollin ulottuvuuksista nuorisorikollisuuden ehkäisytoimissa. Aineistona käytettiin kahta Oikeusministeriön julkaisua vuosilta 2023 ja 2024 sekä Petteri Orpon hallitusohjelmaa vuosille 2023–2027. Analyysissä tarkasteltiin aineistossa esiintyviä toimia ja keinoja sosiaalisen kontrollin teorian ja siihen liittyvän sosiaalisten siteiden jaottelun avulla. Sisällönanalyysin keinoin aineistosta koodattiin eri keinoja, teemoiteltiin ne neljään eri kategoriaan. Koska tiettyjen toimien avulla voidaan vahvistaa useampia Hirschin (1969) jaottelun mukaisia erilaisia sosiaalisia siteitä, oli mielekkäämpää tehdä kategorisointi kontrollin lähteen mukaan.

Tutkimuksessa tuli esiin, että sosiaalisten siteiden ja kontrollin ylläpidon näkökulmasta julkaisuissa esitellyt keinot vaikuttavat tehokkailta. Hirschin (1969) määrittelemiin sosiaalisten siteiden ulottuvuuksin analysoituna keinovalikoimasta ja tavoitteista löytyy paljon potentiaalista sosiaalisia siteitä vahvistavaa vaikutusta. Kuitenkin kriminologisessa tutkimuksessa on muitakin teorioita ja kyseistä aineistoa ja aihetta olisikin voinut tarkastella myös oppimisteorian ja itsekontrolliteorian kautta. Rajallisen aineiston avulla ei voida vielä todeta Suomen tekevän tehokkaita toimia nuorisorikollisuuden kitkemiseksi. Kyseessä oli myös luonteeltaan enemmän keinoja kokoava ja kategorisoiva tutkimus, kuin varsinainen vaikuttavuustutkimus.

Koska keinot ovat parhaillaan toteutuksessa tai suunnittelussa, ei varsinaista vaikuttavuustutkimusta olisi voitu vielä toteuttaa. Näin kuitenkin merkitykselliseksi arvioida juuri tämänhetkisiä toimia mieluummin, kuin edellisistä ilmiöön liittyvistä ohjelmista löytyviä keinoja vaikuttavuuden näkökulmasta. Tutkimuskirjallisuuteen ja aiheeseen syvemmin perehdyttyäni ei näkymät keinojen positiiviselle vaikutukselle ole suuria odotuksia. Resurssien rajallisuus ja erityisesti suunnitellut säästötoimenpiteet tulee ottaa huomioon, kun arvioidaan toimenpiteiden vaikuttavuutta. Vaikka suunnitelmat ovat tehokkaita ja merkittäviä, voi toteutuksen tasolla vaikutus olla vähäisempi. Kaikkia aineistossa esiteltyjä toimenpiteitä ei kirjata lakiin, joten niiden toteutuminen ei ole välttämätöntä.

Julkaisuissa esiintyneet keinot olivat hyvin samansuuntaisia keskenään.

Toimenpideohjelmia varten on kuultu asiantuntijoita, joten tieteellisen pätevyyden ja julkaisujen välisen yhtenäisyyden pystyi olettamaan jo tutkimusta suunnitellessa.

Myös yhteyden hallitusohjelman ja ministeriön toimenpideohjelmien välillä vallitseva yhteys oli jo tutkimusta suunnitellessa tiedossa. Tunnistin kuitenkin jo aihetta suunnitellessani, että poliittiset intressit voivat erityisesti hallitusohjelmassa ohjata sitä, millaisista lähtökohdista ongelmaa lähdetään ratkomaan.

Tutkimusta voisi jatkaa laajentamalla aineistoa laajemmin poliittisiin päätöksiin, lausuntoihin ja muiden ministeriöiden julkaisuihin. Myös retoriikkaa aiheen ympärillä olisi mielenkiintoista tutkia. Koska tämä tutkimus jättää paljon ulkopuolelle nuorisorikollisuuden ehkäisyn ja vähentämiseen liittyvistä teemoista, olisi laajempi tutkimus aiheesta tarpeellinen. Olisi kiinnostavaa toteuttaa myös tutkimus tarkasteltujen toimien toteutuksesta ja toisaalta myös hallituksen toteuttamien budjettisäästöjen vaikutuksista nuorisorikollisuuden määrään ja ilmenemismuotoihin.

Kaiken kaikkiaan tutkimuksessa onnistuttiin vastaamaan tutkimuskysymyksiin sisällönanalyysin keinoin. Tutkielman toteutuksessa ja sen työstämisen vaiheissa oli haasteita, mitkä näkyvät

LÄHTEET

Kivimäki, A. (13.2.2024) Harva nuori rötöstelee. Helsingin Sanomat <https://www.hs.fi/tiede/art-2000009968231.html>

Hirschi, T. (1969) Causes of Delinquency. California: University of California Press.

Kaakinen, M. & Näsi, M. (2021a) Nuorisorikollisuus. Teoksessa I. Kolttola (toim.) Rikollisuustilanne 2020. Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimusten valossa. Katsauksia 49/2021. Helsinki: Helsingin yliopisto, Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti.

Kaakinen, M. & Näsi, M. (2021b) Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikokemukset 2020. Katsauksia 47/2021. Helsinki: Helsingin yliopisto, Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti.

Kaakinen, M., Vauhkonen, T., Tanskanen, M., & Hoikkala, T. (2022). *Ankkuritoiminnan vaikuttavuus*. (Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja; No. 40). Valtioneuvoston kanslia. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164154>

Kivivuori, J. (2006). Nuorisorikollisuuden kehitys. Teoksessa *Honkatukia P, Kivivuori J (toim.) Nuorisorikollisuus. Määrä, syyt ja kontrolli. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja*, 221, 15-55.

Kivivuori, J., Aaltonen, M., Näsi, M., Suonpää, K. & Danielsson, P. (2018) Kriminologia: Rikollisuus ja kontrolli muuttuvassa yhteiskunnassa. Gaudeamus.

Kivivuori, J., & Honkatukia, P. (2006). Nuorten rikollisuuden ja sen kontrollin kehityssuuntia. Teoksessa *Päivi Honkatukia & Janne Kivivuori (toim.): Nuorisorikollisuus. Määrä, syyt ja kontrolli. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja*, 221.

Nuorisolaki 1285/2016. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=nuorisolaki>. Luettu 14.5.2024

Laki nuorista rikoksentekeijöistä 262/1940. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1940/19400262> Luettu 14.5.2024

Poliisi, Nuorten epäillyksi tekemät rikokset ovat lisääntyneet merkittävästi alkuvuodesta, 17.8.2023, <https://poliisi.fi/-/nuorten-epailyksi-tekemat-rikokset-ovat-lisaantyneet-merkittavasti-alkuvuodesta> Luettu 18.7.2024

Rajajärvi, J. (2023) Sosiaalinen kontrolli ja nuorisorikollisuus – Epävirallisen sosiaalisen kontrollin yhteys rikolliseen käyttäytymiseen suomalaisilla 15-16-vuotiailla nuorilla. Pro

gradu. Turun yliopisto.

https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/174703/Rajajarvi_Jenina_opinnayte.pdf?sequence=1

Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi (Uudistettu laitos). Kustannusosakeyhtiö Tammi.

United Nations – Who are youth? <https://www.un.org/en/global-issues/youth> Luettu 14.5.2023

Yle, Ampuminen Vantaalla Viertolan koululla: yksi oppilas kuollut, kaksi vakavasti loukkantunut, 2.4.2024, <https://yle.fi/a/74-20081672> Luettu 14.7.2024

Yle, Sisäministeri Rantanen haluaa uusia keinoja alle 15-vuotiaiden nuorten rikoskierteen katkaisemiseksi, 29.8.2023, <https://yle.fi/a/74-20047471> Luettu 18.5.2024

AINEISTOLÄHTEET

Toimenpideohjelma nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisemiseksi ja torjumiseksi vuosille 2024–2027, Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2024
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-847-1>

Vahva ja välittävä Suomi, Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma, Valtioneuvoston julkaisuja, 20.6.2023
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165042/Paaministeri-Petteri-Orpon-hallituksen-ohjelma-20062023.pdf?sequence=1&isAllowed=y>